

выполнение соответствующих практических заданий способствует развитию широкого спектра речевых навыков и умений, а также формированию аналитико-синтетической составляющей способности слушателей к выполнению профессиональных задач.

Ключевые слова: англоязычная компетентность, общественно-политические тексты, реферирование, прием, задание, навыки, умения.

SEMENIAKO I. M. Forming English competence of foreign affairs sphere specialists in socio-political texts' abstracting.

Modern foreign policy priorities of Ukraine require from future masters of military control in foreign affairs not only professionalism, but also the skills to make high-quality analytical and synthetic processing of English socio-political information. Text abstracting, as a kind of productive activity, is quite favorable for the corresponding competencies of the mentioned before professionals.

The article introduces the basic techniques applied to form the English language competence of foreign affairs' field specialists in socio-political texts' abstracting (the techniques of teaching to understand the headline of the message, to orientate in the structural parts of the message, to determine the main content of the message, teaching of compression) and suggests the samples of practical tasks aimed at effective implementation of these techniques. Application of the analyzed techniques and implementation of relevant practical tasks promotes both a wide range of speech skills' mastering and formation of analytic-synthesizing component of ability to carry out specialized tasks.

Keywords: English competence, socio-political texts, abstracting, technique, task, skills, abilities.

УДК 17.023.35:061(736)

Сірук Л. М.

БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається питання лідерства США у сфері благодійності та причини його розвитку.

Наводяться приклади найбільших благодійних фондів США, а також статистичні дані про найбагатших людей, які витрачають на благодійність великі кошти та описуються основні напрямки діяльності благодійників.

Розглядається питання ендавменту як окремої форми благодійної діяльності, яка формується на основі інституту трасту і являє собою неподільний інвестиційний актив у вигляді грошових коштів, цінних паперів, нерухомого та іншого майна.

Ключові слова: благодійність, причини розвитку благодійності, благодійні фонди, ендавмент, інститут трасту.

Не секрет, що сьогодні США є лідерами у сфері благодійності, що зовсім не дивно для найбагатшої і найвпливовішої країни у світі. Дивує інше – рівень залучення у цю сферу американського населення. Якщо вірити статистиці, більша половини дорослих американців беруть участь у діяльності того чи іншого благодійного фонду.

Окремою специфічною формою благодійної діяльності, яка останнім

часом набуває поширення, є ендавмент (з англ. Endowment – фонд пожертвувань), тобто капітал, утворений із сукупності фінансових та матеріальних цінностей, що передані засновниками, будь-якими іншими фізичними та юридичними особами до некомерційної організації, дохід від інвестування яких використовується для покриття адміністративних витрат цієї організації та здійснення некомерційних цілей, визначених засновниками або донорами. При цьому, як правило, сам сформований капітал залишається недоторканим, а використовується лише дохід, який він приносить (відсотки, дивіденди, дохід від управління капіталом тощо).

Проблема полягає саме в тому, що вивчення досвіду провідної країни світу у галузі залучення більшої половини населення до благодійництва може послугувати прекрасним прикладом для України.

Благодійність та меценатство або просто допомога ближньому у тій чи іншій формі існує при будь-якому політичному строї у будь-якому соціокультурному суспільстві. Як відомо, рівень благодійності залежить від ступеня загального соціально-економічного розвитку держави. Чим вище рівень добробуту населення, чим сильніший та стійкий бізнес сектор, тим більше умов для становлення і розвитку благодійної діяльності. У науковій літературі існує декілька підходів до аналізу феномена благодійної діяльності. Філософський підхід до змісту благодійності підкреслює такі важливі аспекти як любов до людей, милосердя та визначає феномен благодійності як стан людської душі та бажання творити добро. Етичний підхід до аналізу даного феномену підкреслює зв'язок благодійності із загальнолюдськими цінностями. І, нарешті, соціологічний підхід розглядає благодійність як ціленаправлену загальну діяльність. У рамках даного підходу ми і будемо характеризувати феномен американської благодійності. Є. І. Холостова розглядає благодійність як надання приватним особам чи організаціям допомоги людям, які потребують допомоги або соціальним групам чи верствам населення [7, с. 16].

У великому економічному словнику А. Б. Борисова під благодійністю розуміється добровольча діяльність громадян та юридичних осіб на безкорисних умовах передачі громадянам або юридичним особам майна, в тому числі і грошових коштів, безкорисному виконанні робіт, представленню послуг, надання іншої підтримки [4].

На думку І. Антоновича, благодійність створюється на основі соціальних зв'язків, взаємодій та відношення індивідів, соціальних груп та інших спільнот з приводу реалізації тих чи інших життєво важливих потреб [2].

Із всього сказаного вище можна виокремити загальні ознаки благодійності: 1) відсутність адміністративного тиску на суб'єкт, який здійснює благодійність. Благодійність лежить поза сферою офіційного адміністрування, і рішення приймаються на місці, а дії здійснюються без надання закону або офіційної політики; 2) отримання прибутку не є метою благодійності; 3) організованість та ціле направленість даного виду діяльності; 4) наявність загально значимих цілей.

Вивченню проблеми використання ендавментів присвячено праці С. Абакумова, Т. Котрикова, Т. Абанкіна, Г. Андреасяна, Д. Дегтярьова, А. Стельмаха та інших.

У світі благодійності США займають лідируючу позицію, щороку віддаючи найбільшу суму у світі для допомоги бідним верствам населення. Більша половина дорослого населення входить в той чи інший благодійний фонд. Вони допомагають дітям, збираючи кошти на лікування, причому не тільки жителів Сполучених Штатів, але і країн СНД. Американці віддають особисті речі у дитячі будинки, організують спеціальні акції для збору коштів, безкоштовно працюють у будинках для інвалідів та інших організаціях, що допомагає державі економити величезні суми кожен рік. Навіть, здійснюючи покупки, жителі цієї держави віддають перевагу виробнику, який частину прибутку направляє у благодійний фонд.

Розглянемо історію розвитку американської благодійності.

Причини **масової благодійності** кореняться в самій історії цієї незвичайної країни, назву якої вірніше перекласти, як Сполучені Держави Америки, адже слово "state" ("штат") означає саме "державу". Труднощі, з якими стикалися перші поселенці при освоєнні земель "Дикого Заходу", здавна привчили їх до взаємодопомоги і заклали традиції славнозвісного американського самоврядування. Чималу роль у **розвитку благодійності** зіграла і велика кількість християн, які втекли з Європи від переслідувань в пошуках кращого життя [3].

Саме в США і зародилися **великі благодійні фонди**, які були рідкістю для Старого Світу. Дослідники вважають, що причина цього полягає в тому, що європейські бізнесмени завжди думали на багато поколінь вперед і воліли залишити гроші в сім'ї. Що стосується нової американської бізнес-еліти, то серед неї вважалося гарним тоном залишити після себе яке-небудь суспільне надбання. Так один із "батьків-засновників" США – **Бенджамін Франклін** створив у Філадельфії **добровільну пожежну команду**, побудував **публічну бібліотеку**, **Пенсільванський університет** і лікарню.

Саме заснування бібліотек, музеїв та університетів свого імені стало модною традицією в середовищі американських політиків і бізнесменів. Наприклад, залізничний магнат Генрі Хантінгтон був пристрасним колекціонером британського живопису XVIII століття і старовинних англійських видань, тому залишив після себе одну з найкращих бібліотек, якій передав всі свої раритети. Можна згадати і подружжя Стенфордів, які в пам'ять про рано померлого сина заснували, усім відомий, Стенфордський університет.

Після Громадянської війни в США постало гостро питання про опіку над бідними, розумово неповноцінними та засудженими за правопорушення. Ці категорії громадян попали під опіку та захист адміністрації штатів, а потім Ради штатів по благодійності. У цей же час особливо бурно розпочався процес становлення соціальної роботи як

професійної діяльності. Найбільш знаменитими благодійниками кінця XIX – поч. XX ст. у Сполучених Штатах були Ендрю Карнегі і Джон Рокфеллер [3].

Вже в XIX столітті в США з'являються перші **благодійні фонди**, або, як їх тоді називали, **трасти**. Перший **благодійний американський траст** заснував **Джордж Пабоді** відразу після Громадянської війни. За допомогою **цього фонду** він прагнув розвивати освіту в зруйнованих війною південних штатах.

Багато хто вважає, що саме приклад **Пабоді** надихнув одного з найбагатших людей Америки – **Джона Рокфеллера** на створення схожого фонду в 1902 році. Слідом за ним **благодійні фонди** створюють інші американські багатії – **Ендрю Карнегі** і **Олівія Сейдж** – вдова магната **Рассела Сейджа**. Цікаво, що будувалися ці фонди за зразком тих самих бізнес-корпорацій, якими управляли їх засновники.

З моменту виникнення **благодійних фондів** відразу виникло питання про їх відносини з державою. Наприклад, відомо, що спочатку **Карнегі** хотів передати свій **фонд** у ведення державних структур. Проте, уряд від такого щедрого подарунка утримався. Справа в тому, що на початку XX століття багато сенаторів побоювалися зростаючої влади монополій. Наприклад, сенатор Волш – голова комісії з промислових відносин заявляв, що подібні **благодійні фонди** лише маска, за якою багатії приховують свої справжні наміри – впливати на громадську думку та маніпулювати нею в своїх корисних цілях. Багато хто обурювався тим, що капіталісти замість того, щоб просто віддати гроші народу, створюють під них чергові бізнесові структури. В такій атмосфері уряд не наважився прийняти “подарунок” Карнегі, щоб це не сприйняли, як заохочення державою його сталеливарної корпорації. В результаті велика частина **американської благодійності** донині залишається в приватних руках.

Однак держава зовсім не відсторонилася від **приватної благодійності**. Навпаки, стала заохочувати подібні починання через законодавчу сферу. Прагматичні американці вирішили, що благодійність повинна бути взаємовигідною, мовляв, багатія треба стимулювати віддавати гроші на добрі справи.

У 1913 році в США приймається закон про податкові пільги для тих коштів, які передаються у **благодійні фонди**. На **благодійність** дозволялося віддавати до 15% особистого доходу, і ця сума повністю звільнялася від податків. За тим же законом від податків на дохід звільнялися самі **благодійні організації** – релігійні, наукові та освітні.

У 1930-ті роки, коли світ захопила “Велика Депресія”, президент Рузвельт починає проводити свій “Новий курс” по виведенню країни з кризи. Він сильно ускладнює податкову політику щодо багатіїв, тому останні хапаються за благодійність, як за соломинку. Наприклад, **Фонд Форда**, багато в чому, був створений задля того, щоб вивести частину активів компанії засновника з-під податкової петлі. В результаті, **благодійні фонди** перетворюються на своєрідні “дочірні” організації, де монополісти просто

переховували свої акції. Іноді фонди створювалися з метою уникнути “недружного” злиття. Туди перекладали акції, і ними вже неможливо було оперувати. При цьому керівниками фонду хитрий багатій завжди призначав членів своєї сім’ї.

Щоб припинити такі махінації, уряд США в 1969 році посилив законодавство стосовно **пільг на благодійність**:

– по-перше, фондам було заборонено зберігати кошти в акціях “материнської” компанії. Наприклад, тому ж **Фонду Форда** довелося продати всі акції компанії “**Форд**” і вкласти гроші в інші цінні папери.

– по-друге, **діяльність фондів** стала обкладатися податком. Справа в тому, що свої кошти ці організації отримували не тільки від приватних пожертвувань, але і завдяки операціям з власними цінними паперами (тобто, по суті, займалися бізнесом). В результаті, за новим законом **фонди** повинні були відраховувати наступну податкову долю:

- а) 4,5% від активів, які приносять прибуток;
- б) 4% від доходу, отриманого від власних інвестицій;
- в) 5% від операцій, які проводилися між фондом та його засновником.

Незважаючи на це, організація **благодійних фондів**, як і раніше, залишалася вигідною, тому вони продовжують плодитися, як гриби. Якщо в 1940 році в США налічувалося 12,5 тисяч **приватних благодійних організацій**, то у 1980 році їх було вже 320 тисяч, а у 2004-му – 600 тисяч [9].

З часом змінилася і їх структура. Перші благодійні організації створювалися заможними людьми, як правило на власні кошти. Фонди мали невеликий управлінський штат і вирішували прості конкретні проблеми. Наприклад, **Карнегі**, здебільшого, переймався розвитком освіти, а **Рокфеллер** створював комісію по боротьбі з захворюваннями на американському Півдні.

З 1970-х років **благодійні фонди** почали перетворюватися на величезні холдинги з чималою кількістю менеджерів. Подібні **фонди** зазвичай залучають донорів з боку, а накопичені кошти пускають на вирішення найрізноманітніших проблем по всьому світу, в залежності від ситуації, наймаючи під кожен конкретний випадок команду відповідних фахівців.

Нижче наводиться в приклад список найбільших благодійних фондів США, який включає благодійні та приватні фонди та інші благодійні організації. У списку перераховані некомерційні фонди, а фонди, які є частиною великих компаній, наприклад, холдингові, до списку не включені. Список відсортовано по зниженню сумарної кількості пожертв, тобто загальної ціни інвестованих у фонд пожертв. Пожертви вимірюються у доларах США і наведені у національній валюті фонду по курсу. У зв’язку із постійним коливанням валютного курсу, список представляє собою лише оціночну ціну кожного фонду [12].

Таблиця 1

Найбільші благодійні фонди США.

	<i>Назва фонду</i>	<i>Штаб-квартира</i>	<i>Фонд доларів США</i>	<i>Заснований</i>
1.	Фонд Білла і Мелінди Гейтс (<u>Bill & Melinda Gates Foundation</u>) [12].	Сіетл	\$34.6 млрд.	1994
2.	Медичний інститут Говарда Харца (<u>Howard Hughes Medical Institute</u>)	Чеві Чейз	\$16.1 млрд.	1953
3.	Фонд Форда (Ford Foundation)	Нью-Йорк	\$11.0 млрд	1936
4.	Фонд Джорджа Поля (J. Paul Getty Trust)	Лос-Анджелес	\$10.5 млрд.	1982
5.	Фонд Роберта Вуда Джонсона (<u>Robert Wood Johnson Foundation</u>)	Прінстон (Нью Джерсі)	\$9.0 млрд.	1972
6.	Фонд Вільяма та Флори Хьюлетт (<u>William and Flora Hewlett Foundation</u>)	Менло Парке	\$7.4 млрд.	1967
7.	Ендавмент-фонд Ліллі (<u>Lilly Endowment</u>)	<u>Індіанаполіс</u>	\$7.28 млрд.	1937
8.	Фонд Келлог (<u>W.K. Kellogg Foundation</u>)	<u>Батл-Крік</u>	\$7.26 млрд.	1930
9.	Фонд Девіда та Люсіл Пакард (David and Lucile Packard Foundation)	Лос-Альтос	\$ 5, 8 млрд.	1964
10.	Фонд Джона та Катаріни (John D. and Catherine T. McArthur Foundation)	Чикаго	\$ 5.7 млрд.	1975
11.	Фонд милосердя та довіри Пью (The Pew Charitable Trust)	Філадельфія	\$ 5.6 млрд.	1948
12.	Фонд Гордон та Бетті Мур (Gordon and Betty Moore Foundation)	Пало-Альто	\$ 5.4 млрд.	2000
13.	Фонд Ендрю та В. Меллон (Andrew W. Mellon Foundation)	Нью-Йорк	\$ 5.2 млрд.	1969
14.	Фонд Вільяма Пену (William Penu Foundation)	Філадельфія	\$ 4.4 млрд.	1945
15.	Фонд Леони М. та Гаррі Б. (The Leona M. and Harry B. Helmsley Charitable Trust)	Нью – Йорк	\$ 4.1 млрд.	1991
16.	Фонд Талса Комьюніті (Tulsa Community Foundation)	Талса	\$ 3.8 млрд.	1998

	<i>Назва фонду</i>	<i>Штаб-квартира</i>	<i>Фонд доларів США</i>	<i>Заснований</i>
17.	Фонд Каліфорнії (The California Foundation)	Лос – Анджелес	\$ 3.7 млрд.	1996
18.	Rockefeller Foundation [8].	Нью-Йорк	\$ 3.51 млрд.	1913

Фонд “Giving USA Foundation” і Сімейна школа філантропії Ліллі при Університеті Індіани (Lilly Family School of Philanthropy; The Indiana University) опублікували 60-й звіт про стан справ у сфері американської філантропії (Giving USA: The Annual Report on Philanthropy 2014). За традицією, в документ увійшла інформація про джерела благодійних ресурсів, їх розподіл за сферами діяльності, про мотивації донорів і загальні тенденції [5].

Грунтуючись на даних за 2014 рік, дослідники зробили наступні висновки:

У порівнянні з 2013 роком, обсяг пожертвувань, наданих приватними особами, фондами та корпораціями, збільшився на 3,5% – з 305,45 млрд. до 316, 23 млрд. доларів.

Фонди місцевих громад, а також приватні та операційні фонди збільшили внесок у розвиток суспільства на 9,1%; загальний обсяг благодійних витрат склав 45,74 млрд. доларів.

Підтримка некомерційних організацій по заповітам знизилася на 7%. – до 23,41 млрд.

Сума приватних пожертвувань збільшилася всього на 3,9% і склала 228, 93 млрд. доларів.

Благодійні витрати корпорацій зросли приблизно на 12,2% і досягли 181,5 млрд. доларів, включаючи 131 млн. на ліквідацію наслідків урагану “Сенді” [10].

Обсяг допомоги релігійним організаціям трохи знизився (на 0,2% – до 101,54 млрд.), але дана сфера все одно залишилася найбільшим одержувачем підтримки. На другому місці після релігії виявилася освіта (41,33 млрд.), далі пішли гуманітарні служби (40,4 млрд.), охорона здоров'я (28,12 млрд.), добробут держави і суспільства (21,63 млрд.) та міжнародна діяльність (19,11 млрд.). Пожертвування на користь мистецтва і культури (14,44 млрд.) та екології (8,3 млрд.) помітно зросли – на 7,8% і 6,8% відповідно [13].

Голова ради директорів асоціації “Giving Institute” Девід Х. Кінг (David H. King) вважає, що на філантропію 2012 – 14 рр. Істотно вплинула невизначеність щодо податкових пільг: “Цілком можливо, що деякі донори “заготовили” на 2013 рік певні суми, але перш вирішили переконатися в тому, що пільги все-таки збережуться, а інші філантропи відразу відмовилися від своїх намірів, бо не були впевнені в подальшому існуванні податкових відрахувань”. В цілому, в 2012 – 14 роках збільшення загальної

суми пожертвувань виявилось незначним, але якщо згадати про те, що, починаючи з 2008 року, і протягом трьох років показник знижувався, то можна порадіти будь-якому прогресу. Проте до повернення до кращої історичної позначки 2007 року (344 млрд.) поки далеко.

Слід зазначити, що серед численної кількості багатих людей у Сполучених Штатах є ті, які витрачають на благодійність досить великі суми.

Так, наприклад, Форбез назвав імена 10 бізнесменів, які витратили на доброчинність більше ніж 1 млрд. доларів США [14; 15].

Найщедрішим мільярдером залишається Білл Гейтс, який пожертвував на благі цілі майже половину свого майна, а точніше 28 млрд. дол. США. Статки бізнесмена складають 66 млрд. дол. Раніше Гейтс давав кошти на гарвардські дослідження у галузі комп'ютерних технологій, бібліотеку, школу пілотажу та благодійний фонд у місті Сіетл. У 1999 році він заснував сімейний благодійний фонд імені Білла та Мелінди (BillandMelindaGatesFoundation) віддавши в нього акції компанії Майкрософт на суму 16 млрд. дол. США. Незабаром завдяки постійним вкладам Гейтса та його друга Уоррена Баффета, створена ним організація стала найкрупнішим благодійним фондом у світі. Серед основних планів організації на найближчі 10 років: програми вакцинації від малярії та менінгіту, які обійдуться в 10 млрд. дол. США. У Сполучених Штатах фонд Гейтса вкладає кошти у навчання та підготовку вчителів. У квітні 2012 року дружина Гейтса Мелінда заявила, що збирається витратити 1,1 млрд. дол. Для того, щоб створити контрацептиви доступними у всьому світі.

Таблиця 2

**Бізнесмени, які витратили на доброчинність більше ніж 1 млрд. доларів США
(згідно Форбез)**

<i>Ім'я та прізвище благодійника</i>	<i>Віддав на благодійність</i>	<i>Статки благодійника</i>	<i>Основні напрямки діяльності благодійника</i>
1. Уоррен Баффет, США	17,25 млрд	46 млрд. дол. США.	Протягом багатьох років Баффетт настоював на тому, що віддасть на благодійність всі свої кошти лише після смерті і не раніше, але знайомство з Гейтсом позитивно вплинуло на нього. Як результат, Баффетт пообіцяв вкласти у фонд Гейтса більше ніж 39 млн. дол. Протягом 20 років. Крім того, у 2010 році він разом із Гейтсом заснував компанію "Гівін Пледж" (GivingPledge), яка надихає багатих людей США віддавати більшу частину своїх статків на благодійність.
2. Джордж Сорос, США	8, 5 млрд. дол. США.	19 млрд. дол. США.	Починаючи з 1979 року Сорос віддав 8, 5 млрд. дол. США на абсолютно різні потреби: починаючи з програми стерилізації голубів в каліфорнійській лікарні, завершуючи науковими дослідженнями у Східній Європі. Його останньою

Ім'я та прізвище благодійника	Віддав на благодійність	Статки благодійника	Основні напрямки діяльності благодійника
			ініціативою було витрачення 150 млн. дол. США на забезпечення прозорості країни по всьому світу і пожертвування 100 млн. на подолання соціальних бар'єрів для афроамериканців.
3. Гордон Мур, США	5 млрд. дол. США.	5 млрд. дол. США.	Співзасновник компанії "Інтел" (Intel) передав акції компанії на суму 5 млрд. дол. США у сімейний благодійний фонд Гордона і Бетті Мур у 2000 році. Фонд займається інвестуванням науки, охороною навколишнього середовища та освітою медсестер. Остання ідея належить дружині Мура – Бетті, яка одного разу постраждала від неправильної ін'єкції (був уведений неправильний препарат медсестрою). Мур також фінансує будівництво найбільшого у світі телескопу на Гавайах.
4. Карлос Слім Елу	4 млрд. дол. США.	69 млрд. дол. США.	Найбагатший чоловік у світі публічно заявив, що відчуває себе набагато потрібнішим, коли створює робочі місця, ніж коли займається благодійністю. Але ж все-таки він пожертвував 2 млрд. дол. У 2006 році і ще 2 млрд. дол. У 2010 році. Більша частина цих коштів була направлена на освіту і програми охорони здоров'я. Разом із благодійним фондом Гейтса і правлінням Іспанії, Слім витратив 150 млн. на забезпечення харчуванням і профілактику захворюванням у Центральній Америці.
5. Елі Брод, США	3,5 млрд. дол. США.	6, 3 млрд. дол. США.	Брод збагатився у будівельній галузі (компанія "Кауфман Брод") останнім часом сфокусувався на благодійності. Він намагався реформувати освіту, надаючи нагороди найкращим вчителям. У 2007 році Брод виділив 26 млн. на художній музей в університеті Мічиган. У жовтні 2012 року Брод передав у нього 19 полотен із своєї колекції. Створений ним фонд також допомагає у фінансуванні медичних досліджень. Брод виділив більше ніж пів мільярда доларів Гарварду та Массачусетському університету на дослідження стволових клітин.
6. Джордж Кайзер, США	3,3 млрд. дол. США.	10 млрд. дол. США.	Джордж Кайзер – американський бізнесмен, у 1969 році успадкував нафтопереробну компанію "Кайзер Франсіс ойл" (Kaiser-Francis Oil Company) від свого батька. У 1990 році Кайзер купив основний банк у штаті Оглагома, завдяки чому став одним із 400 найбагатших людей у світі. Створений ним фонд "Джордж Кайзер фемілі фаундейшн" (George Kaiser Family Foundation, GKFF), який розміщений у місті Талса (штат Оглагома) інвестує у дошкільну освіту та медицину будуючи школи для бідних, видаючи гранти на навчання та лікування. Щорічно вищеназвана компанія виділяє близько 7,5

<i>Ім'я та прізвище благодійника</i>	<i>Віддав на благодійність</i>	<i>Статки благодійника</i>	<i>Основні напрямки діяльності благодійника</i>
			млн. на потреби бідних: покупку їжі, одягу, ліків від наркоманії і т. д.
7. Майкл Блумберг, США	2,8 млрд. дол. США.	25 млрд. дол. США.	Блумберг вклав кошти у 850 різних благодійних фондів. Він підтримує організації по боротьбі із палінням, фонд за створення жорсткішого національного закону про зброю, а також Нью-Йоркський інститут мистецтв. Він також пожертвував 200 млн. університету Джона Хопкінса. У 2011 році він віддав 330 млн. у фонди по захисту навколишнього середовища, охороні та пропагуванні мистецтва “Альянс” та групу попередження самогубств.
8. Герберт Сандлер, США	1,5 млрд. дол. США.	150 млн. дол. США.	Засновник інвестиційної компанії “Американ Сентурі Інвестментс” (AmericanCenturyInvestments) Джеймс Стоуерс не входять у список 400 найбагатших людей по версії Форбес з 2000 року коли вклав 1,2 млрд. своїх особистих коштів в Інститут медичних досліджень у Канзас Сіті. З тих пір він та його дружина Вірджинія дали інституту мільйони на генетичні дослідження, направлені на лікування раку, діабету та хвороб серця.
9. Тед Тернер, США	1,5 млрд. дол. США.	2 млрд. дол. США.	Бізнесмен та засновник американського телеканалу CNN Тед Тернер, був одним із перших медіаперсон, віддавших 1 млрд на благодійність. У 1998 році він повідомив, що передасть протягом декількох років 1 млрд. у фонд ООН. На сьогоднішній день сума його щорічних внесків в цю організацію – 916 млн.
10. Пол Аллен, США	1,45 млрд. дол. США.	15 млрд. дол. США.	Подарунок університету штату Вашингтон у 26 млн. зроблений співзасновником компанії Майкрософт Полом Алленом у 2011 році дав можливість Аллену з'явитися у цьому списку. Для однієї із статей у журналі “Форбес” він сказав, що фінансування науки стало пріоритетом його життя. Відомо, що Пола Аллена цікавить неврологія. Він, навіть, створив цілий інститут по вивченню головного мозку “AllenInstituteForBrainScience” у який вклав близько 500 млн. Свої перші благодійні 100 мільйонів він направив на створення комп'ютерної моделі того, як працюють гени у мишачому мозку. Наступні 100 мільйонів – на аналогічну модель людського мозку. На сьогоднішній день найнята Алленом команда вчених працює над тим, щоб виділити клітини мозку і зрозуміти як вони розвиваються.

Розглянемо питання ендавменту у США. Це організації, які спрямовані на забезпечення проведення наукових досліджень і виконання освітніх програм у навчальних закладах. Наприклад, ендавмент-фонд Гарвардського університету становить 30,435 млрд доларів США, Єльського університету – 19,345 млрд доларів США, Принстонського університету – 16,954 млрд доларів США, Стенфордського університету – 17,035 млрд доларів США [14].

Прослідкуємо за показниками найбільших ендавмент-фондів США. Отже, Гарвардський університет нараховує 30,435 3,435 доларів США, Єльський університет – 19,345 1,739, Принстонський університет – 16,954 1, 934, Массачусетський технологічний інститут – 10,149 0,971.

У США ендавмент формується на основі інституту трасту (trust) – довірчої власності і є неподільним інвестиційним активом у вигляді грошових коштів, цінних паперів, нерухомого та іншого майна, яке передається фізичними чи юридичними особами некомерційній організації (not-for-profit organization) для отримання останньою доходу від управління таким активом з метою благодійництва. Основним документом, який регламентує діяльність ендавмент-фондів у США, є Уніфікований закон про раціональне управління інституціональними фондами (The Uniform Prudent Management of Institutional Funds Act 2006, далі – Уніфікований закон), підготовлений Національною конференцією уповноважених з уніфікації законів штатів (National Conference of Commissioners on Uniform State Laws). Згідно з розділом 1 Уніфікованого закону ендавмент-фонд – це інституціональний фонд або його частина, яка не в повному обсязі витрачається некомерційними організаціями у процесі досягнення благодійних цілей відповідно до встановлених умов безоплатної передачі майна. При цьому закон визначає благодійну мету як надання допомоги нужденним, розвиток освіти чи релігії, зміцнення здоров'я, сприяння виконанню урядових або будь-яких інших цілей, досягнення яких є вигідним для суспільства [6].

Серед основних положень зазначеного Уніфікованого закону можна виокремити такі: а) активи ендавмент-фонду можуть формуватись у вигляді будь-якого майна (гроші, цінні папери, нерухоме майно); б) до суб'єктів, що мають право використовувати ендавмент, належать благодійні організації державної чи приватної форми власності, а також трасти, які, крім благодійної, здійснюють також і комерційну діяльність, але за умови, що благодійна діяльність є основною; в) активи ендавмент-фонду можуть передаватись в управління спеціалізованим компаніям з управління майном, які мають право інвестувати активи з метою отримання доходу для наступної передачі такого доходу на користь некомерційної організації. У США вирізняють три основні категорії ендавментів: класичні ендавмент-фонди, цільові ендавмент-фонди, і квазіендавмент-фонди. Класичні ендавмент-фонди – це активи, отримані від зовнішніх донорів за умови, що основна

сума пожертви повинна зберігатися і не може бути витрачена, 2) цільові ендавмент-фонди подібні до класичних ендавмент-фондів, за винятком того, що вся сума пожертви або її частина може бути використана після зазначеного періоду часу або у разі виникнення конкретної події; 3) квазіендавмент фонди є фондами, які створюються безпосередньо навчальними закладами з власних активів, і при цьому заклад у будь-який час може прийняти рішення про використання основної суми ендавменту [1]. Окрім того, залежно від порядку формування розміру виплат з ендавмент-фонду на користь некомерційної організації розрізняють юнітрастовий (unitrusts) ендавмент-фонд (розмір разової виплати з доходу фонду на користь організації встановлюється у відсотковому відношенні до ринкової вартості активів фонду) та інuitетний трастовий (annuity trusts) фонд (розмір виплат з доходів фонду на користь організації є фіксованим) [6].

Отже, досліджено, що сьогодні США є лідерами у сфері благодійності і рівень залучення у цю сферу американського населення є дуже високим (більша половина дорослих американців беруть участь у діяльності різних благодійних фондів).

Причина, як викрилося, полягає саме в тому, що європейські бізнесмени завжди думали на багато поколінь вперед і “воліли залишити гроші в сім’ї”. Саме приклади перших благодійників Бенджаміна Франкліна та Джорджа Пабоді надихнули багатих людей на створення схожих фондів.

Виявлено, що держава не відсторонювалась від приватної благодійності, а навпаки, стала заохочувати подібні починання через законодавчу сферу. Прагматичні американці вирішили, що благодійність повинна бути взаємовигідною, тобто багатія потрібно стимулювати віддавати гроші на добрі справи.

У 1930-х роках під час “Великої депресії” президент Рузвельт проводячи свій “Новий курс” по виведенні країни з кризи сильно ускладнив податкову політику багатіїв, тому останні хапалися за благодійництво, як за соломинку.

Виявлено 18 найбільших благодійних фондів США (список відсортовано по зниженню сумарної кількості пожертв), а також 10 найбагатших бізнесменів згідно Форбес, які витратили на добродійність більше ніж 1 млрд. доларів США.

Розглянуто питання ендавменту в США, який формується на основі інституту трасту – довірчої власності і є неподільним інвестиційним активом у вигляді грошових коштів, цінних паперів, нерухомого та іншого майна, яке передається фізичними чи юридичними особами, некомерційній організації для отримання останньою доходу від управління таким активом з метою благодійництва. Діяльність ендавмент-фондів спрямована на забезпечення проведення наукових досліджень і виконання освітніх програм у навчальних закладах.

Використана література:

1. *Андреасян Г. Г.* Совершенствование системы привлечения и использования целевого капитала (эндаументов) некоммерческих организаций социальной сферы : автореф. дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05. / Г. Г. Андреасян. – М., 2011. – 28 с.
2. *Антонович И. В.* Благотворительность как социокультурное явление: социологический анализ на примере Алтайского края) : дис. ... канд. социолог. Наук / И. В. Антонович. – Барнаул : АГУ, 2003 – 194 с.
3. *Александров Д. А.* История системной благотворительности: становление и развитие благотворительных фондов [Электронный ресурс] / Д. А. Александров // Проект “Звуковая энциклопедия”. – Режим доступа : <http://www.sonoteka.spb.ru> Проверено 10.02.2013.
4. *Борисов А. Б.* Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2008. – 860 с.
5. Благодійність у США: підсумки 2014 року. 24.09.2014. Giving USA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-svit>
6. *Литвин І.* Ендавмент як інструмент благодійної діяльності: практика правового регулювання у Сполучених Штатах Америки та Російській Федерації / І. Литвин // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 3. – С. 58-64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/3-2015/litvin.pdf>.
7. *Холостова Е. И.* Теория социальной работы : учебник / Е. И. Холостова, Л. И. Кононова, М. В. Вдовина. – М. : Юрайт, 2012. – 325 с.
8. Annual report and financial statements 2012. Wellcome Trust. – N.Y. : Annual report and financial statements 2014. January 1. – 2014. – 94 p.
9. Bless Endowment Market. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTblesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
10. Foundation Center. Bless Endowment Market. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTblesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
11. United Nations Children’s Fund, Programming for Safe Motherhood, UNICEF. – New York, 1999. – 11.
12. Ten Largest Foundations in the World. How Stuff Works. – March 4. – 2008.
13. The Giving Institute. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : The Giving Institute, <http://givinginstitute.org/giving-gro...>
14. U.S. and Canadian Institutions Listed by Fiscal Year 2010 Endowment Market Value and Percentage Change in Endowment Market Value from FY 2009 to 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTblesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
15. World Bank. Education Sector Strategy. – Washington. D.C. : The World Bank

References:

1. *Andreasyan G. G.* Sovershenstvovanie sistemy privlecheniya i ispolzovaniya tselevogo kapitala (endaumentov) nekommercheskikh organizatsiy sotsialnoy sfery : avtoref. diss. ... kand. Ekon. Nauk: spets. 08.00.05. / G. G. Andreasyan. – M., 2011. – 28 s.
2. *Antonovich I. V.* Blagotvoritelnost kak sotsiokulturnoe yavlenie: sotsiologicheskij analiz na primere Altayskogo kraja) : dis. ... kand. Sotsolog. Nauk / I. V. Antonovich. – Barnaul : AGU, 2003 – 194 s.
3. *Aleksandrov D. A.* Istoriya sistemnoy blagotvoritelnosti: stanovlenie i razvitie blagotvoritelnykh fondov [Elektronnyy resurs] / D. A. Aleksandrov // Proekt “Zvukovaya entsiklopediya”. – Rezhym dostupa : <http://www.sonoteka.spb.ru> Provereno 10.02.2013.
4. *Borisov A. B.* Bolshoy ekonomicheskij slovar / A. B. Borisov. – M. : Knizhnyy mir, 2008. – 860 s.
5. Blahodiinist u SshA: pidsumky 2014 roku. 24.09.2014. Giving USA. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-svit>
6. *Lytvyn I.* Endavment yak instrument blahodiinoi diialnosti: praktyka pravovoho rehuliuвання u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky ta Rosiiskii Federatsii / I. Lytvyn // Naukovyi chasopys

- Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. – 2014. – № 3. – S. 58-64 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/3-2015/litvin.pdf>.
7. Kholostova Ye. I. Teoriya sotsialnoy raboty : uchebnik / Ye. I. Kholostova, L. I. Kononova, M. V. Vdovina. – M. : Yurayt, 2012. – 325 s.
 8. Annual report and financial statements 2012. Wellcome Trust. – N.Y. : Annual report and financial statements 2014. January 1. – 2014. – 94 p.
 9. Bless Endowment Market. [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTablesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
 10. Foundation Center. Bless Endowment Market. [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTablesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
 11. United Nations Children's Fund, Programming for Safe Motherhood, UNICEF. – New York, 1999. – 11.
 12. Ten Largest Foundations in the World. How Stuff Works. – March 4. – 2008.
 13. The Giving Institute. [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : The Giving Institute, <http://givinginstitute.org/giving-gro...>
 14. U.S. and Canadian Institutions Listed by Fiscal Year 2010 Endowment Market Value and Percentage Change in Endowment Market Value from FY 2009 to 2010 [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.nacubo.org/Documents/research/2012NCSEPublicTablesEndowmentMarketValuesFinalJanuary232013.pdf>.
 15. World Bank. Education Sector Strategy. – Washington. D.C. : The World Bank

СИРЫК Л. Н. Благотворительные организации Соединенных штатов и специфика их деятельности.

В статье рассматривается вопрос лидерства США в сфере благотворительности и причины его развития.

Наводятся примеры самых больших благотворительных фондов США, а также статистические данные о самых богатых людях, которые тратят на благотворительность большие средства и описываются основные направления деятельности благотворителей.

Рассматривается вопрос эндаумента как отдельной формы благотворительной деятельности, которая формируется на основании института траста и являет собой целостный инвестиционный актив в виде денежных средств, ценных бумаг, недвижимого и другого имущества.

Ключевые слова: *благотворительность, причины развития благотворительности, благотворительные фонды, эндаумент, институт траста.*

SIRYK L. M. Charity organisations of the United states and specific of their activity.

In the article a question of US leadership in the field of philanthropy and the reasons for its development is considered.

The examples of largest US charities and statistics on the richest people who spend large sums of money for charity are given and the main activities benefactors are described.

The question of endowment as a separate form of charity is considered, which is based on trust and the institution is indivisible asset investment in the form of cash, securities, real estate and other assets.

Keywords: *charity, causes of philanthropy, charitable foundations, endowments, institution of trust.*